

HOE DE WERELD AFSCHEID NEEMT

LAST DAYS

Lieve Blancquaert

Als de dagen korten	5
Sun City, Arizona — Verenigde Staten	8
Torajaland, Sulawesi — Indonesië	26
Okinawa — Japan	62
Accra — Ghana	86
Havana — Cuba	112
Varanasi — India	142
Oaxaca de Juárez — Mexico	170
Ramba — Kenia	206
Herent — België	216
Brussel — België	234
Dank aan	254
Colofon	255

Sun City, Arizona – VS

“Een jonge man, een goed dieet,
een positieve houding en veel beweging.
Dat is alles wat je nodig hebt
om jong oud te worden.”

— Miss Senior Arizona, 89

Sun City, Arizona, VS. Eerlijk is eerlijk. Ik zie ertegen op om oud te worden en weg te kwijnen in een klein, afwasbaar kamertje. Al lang geloof ik dat er spannendere manieren moeten bestaan om die laatste fase van mijn leven in te vullen. Dit verhaal leek mij een prima start om te kijken hoe ze het elders in de wereld anders en hopelijk beter doen.

Sun City is niet meteen mijn droomplek, maar toch zijn er redenen genoeg om uit te zoeken wat die duizenden mensen hier, in deze hete Sonorawoestijn, massaal bij elkaar zitten te doen. Ze komen van ver, laten kinderen en familie achter, en stappen in een nieuw en bruisend leven. Het laatste leven hier op aarde. In deze staat Arizona hebben ze een gunstig klimaat maar bovenal geen erfenisheffing, geen staattaksen en geen belasting op het socialezekerheidsinkomen. Goedkoper leven is het zeker, en daardoor ook de *'American dream* voor senioren'. Het is de omvangrijke babyboomgeneratie die zich hier nu terugtrekt voor een groot en lang laatste feest. Vanaf je 55ste al mag je hier, in een van deze cirkelvormige villawijken, een huis kopen en vrolijk rondrijden in een golfkarretje.

Hier leven nu meer dan 40.000 senioren, en toch zie ik geen mens in de wijken. Alsof er een bom is gevallen en elk levend wezen verdwenen is. De straten zijn kraaknet, voortuinen lijken wel gestofzuigd, overal draaien de airco's op volle toeren en de droge woestijnwind doet mij verlangen naar een koele Belgische regenbui.

Elke dag zon en elke dag fun. Dat belooft de reclamecampagne over deze plek. Je kunt er dansen en leren dansen in alle denkbare stijlen, dag in dag uit golfen, zwemmen, indoor- of outdoorwandelen, kaarten, biljarten, daten, leren koken, breien, haken, zingen, muziek spelen, karaoke zingen, buikdansen... Alles is mogelijk, en als jouw club nog niet bestaat, dan kun je ze zo opstarten. Sun City belooft je een actieve oude dag door een aanbod van meer dan driehonderd verenigingen.

Het zijn de 'Sun City Poms' die het meest tot mijn verbeelding spreken. Majorettes en cheerleaders op jaren. Ik bezoek ze tijdens een training, en die ontmoeting zal ik nooit vergeten. Ik zie benen in alle vormen, korte rokjes, witte laarsjes en strakke, blauwe glitterpakjes rond hun soms wel hobbelige lichamen. Ik besef dat ik ermee zou kunnen spotten, maar ergens raken en ontroeren ze mij, hun complexeloosheid is gewoonweg prachtig.

Ze spreken over hun energie en soepele lichamen. Ze oefenen tweemaal drie uur per week keihard, hebben een perfecte hartslag en nemen amper medicatie. Slapen doen ze allemaal even goed. Ze stralen en ik zie het zo: deze vrouwen voelen zich sexy, of ze nu zestig of tachtig zijn. De benen gooien ze hoog in de lucht en ze zwieren met hun heupen. Hoe moet het zijn om je niet elke dag te moeten vergelijken met prachtige strakke en jonge lichamen? Iedereen heeft hier een stel rimpels en een buikrolletje of twee. Ben je dan verlost van die veroorzakende ogen omdat je je op je zeventigste nog een springend meisje kunt voelen? Ook de stokoude mannen op de baseballvelden vind ik meer dan aandoenlijk. Een kerel van 83 met twee kapotte knieën kan nog steeds meespelen met zijn team omdat een iets jongere, een van 78 met prima knieën, in zijn plaats rent. Hoe mooi en simpel kan het zijn?

Welkom dus in de wondere wereld van de Amerikaanse oudjes, een soort van Disneyland zonder kinderen. Veilig, proper en volledig gevrijwaard van hangjongeren, en met eindeloos veel mogelijkheden om je dag actief en sociaal op te vullen.

Goed oud worden is, volgens sommige vrouwen hier, gebaseerd op enkele simpele, haalbare voorwaarden: een goed dieet, een positieve houding, blijven bewegen en, bovenal, een jonge man. Een man vinden, en dan nog het liefst een jonger exemplaar, is de uitdaging. Voor elke drie vrouwen is er immers maar één man. De strijd is groot en de weinige overgebleven mannen hebben hier het grote lot in handen. Keuze zat.

Torajaland, Sulawesi — Indonesië

“Mijn moeder zal een beeld krijgen naar haar gelijkenis. Dat zal op het terras van haar graf komen te staan. Op die manier kan ze uitkijken over het prachtige landschap hier. Alleen mensen uit de hoge klasse mogen een beeld plaatsen. Je moet er ook het geld voor hebben.”

— Puang Augustinus

Okinawa — Japan

“Mijn man is al vijftig jaar dood, maar elke dag maak ik een offermaaltijd voor hem klaar en bid ik. Ik vraag dat mijn voorouders het onheil op weg naar dit huis stoppen, en dat ze mij van daaruit gezond en sterk willen houden. Natuurlijk zal ik langer leven omdat ik voor de voorouders bid. Hun zielen zijn in het huis, daar moeten we rekening mee houden. Van negen tot elf werk ik op het veld, dan douch en eet ik, daarna slaap ik tot drie uur. We verdelen elke dag wat we oogsten, en daarom worden we gewaardeerd. Ik wil niet sterven, honderd worden met een rechte rug zou mooi zijn.”

— Misaka, 88

Accra — Ghana

“Mijn moeder heeft drie maanden in *the fridge* gelegen. Zo lang duurde het voor we al het geld en de familie van over de hele wereld samen kregen. We moesten uitnodigingen maken, posters drukken, shirts met haar portret bestellen, een kist kiezen, de tent, eten, stoelen voor iedereen. Ik heb nog geen idee hoeveel het gaat kosten of hoeveel donaties we zullen krijgen. Het is zeker een dure grap, en dat bezorgt me stress. Waarom zoveel geld spenderen aan een dode?”

— Chris, oudste zoon van de overleden Esther

Havana — Cuba

Een sobere kist, betaald door de staat, én een groot kruisbeeld: in het communistische Cuba zijn kerken en religieuze symbolen verrassend alomtegenwoordig.

Varanasi — India

“De Manikarnika Ghat is de beste plaats om verbrand te worden. Hier kun je het eeuwige krijgen, de *moksha*. Dat is de bevrijding van de cyclus van dood en wedergeboorte, het ultieme verlangen van elke hindoe. Als het hier niet lukt, dan heb je slecht karma, dan was je geen goed mens en dan verdien je niets beters. Daarom komen de mensen van over heel India naar Varanasi.”

— Radju, dom aan de Manikarnika Ghat

Oaxaca de Juárez — Mexico

“Vreugdevol omgaan met de dood is een belangrijk deel van onze cultuur. Zo zijn wij, Mexicanen. Misschien komt het over als onverschillig, en dat is het ook wel ergens, maar zo gaan we ook met ons leven om. Een beetje onverschillig — en daardoor leven we intenser.”

— Alberto, kerkhofbeheerder

Ramba — Kenia

Enkel een glasplaat boven haar gezicht scheidt Alice van de vele kijkers. Het is een prachtig beeld van een zwarte prinses in een witte, met parels bezette doodsjurk. Onder haar witte voile lijkt ze voor altijd te slapen. Iedereen wil het zien en kijkt lang, met ingehouden adem.

Herent — België

In onze contreien heerst weerstand tegen de dood. Maar professionele ondernemingen omringen de overledenen met respect, rust, schoonheid en stilte.

Brussel — België

“De rituelen bij ons, moslims, zijn talrijk en sterk
maar altijd eenvoudig. Geen zwarte pakken,
lijkwagens, bloemenkransen of een koffietafel.”

— Mohammed, begrafenisondernemer

